
De eindtoets komt er weer aan

SCHOOLADVIES: WAT MAG, WAT MOET?

Inmiddels hebben uw leerlingen uit groep 8 hun schooladvies ontvangen. Dit advies is leidend voor de toelating van leerlingen tot het aansluitende voortgezet onderwijs. Soms is er aanleiding om het schooladvies aan te passen. Bijvoorbeeld vanwege het resultaat van de eindtoets van de leerling. Moet het schooladvies ook worden aangepast als de ouders van de leerling een ander (hoger) schooladvies wensen? Wat als deze ouders ter onderbouwing van deze wens een IQ-test of een second opinion van een extern bureau overleggen?

Voor iedere leerling in het achtste schooljaar moet een basisschool voor 1 maart een schooladvies vaststellen over het te volgen aansluitend voortgezet onderwijs. Dit schooladvies is van groot belang, omdat de toelating van een leerling tot het voortgezet onderwijs op grond van de wet moet worden gebaseerd op het schooladvies. Dat betekent dat de VO-school de leerling niet op een lagere schoolsoort mag plaatsen dan het schooladvies, tenzij dit gebeurt op verzoek van de ouders. Ook mag de VO-school niet aanvullende of eigen toetsgegevens gebruiken als selectiemiddel, behalve als het gaat om een school met een bijzonder profiel, zoals tweetalig onderwijs, die de toets nodig heeft om het niveau van de leerling voor dit profiel te toetsen.

Als het goed is, is het schooladvies natuurlijk gebaseerd op observaties en resultaten van meerdere jaren. Van invloed zijn niet alleen de opgedane kennis en vaardigheden, maar ook de sociaal-emotionele ontwikkeling, werkhouding en het gedrag van de leerling. Het schooladvies dient in die zin te corresponderen met de inhoud van het leerlingvolgsysteem en de toetsen die door de jaren heen door de leerling zijn afgenomen. Sommige scholen geven voorafgaand aan het schooladvies (eind groep 7, begin groep 8) al een voorlopig schooladvies af. Dat is een eigen keuze van deze scholen, voortkomend uit de behoefte om ouders alvast een beeld te geven van het te verwachten advies en mogelijke irreële verwachtingen in te dammen. Basisscholen kunnen enkelvoudige (één schoolsoort) of meervoudige schooladviezen (twee schoolsoorten) geven. Het is aan de school om een enkel- of meervoudig advies te geven.

EINDTOETS ALS SECOND OPINION

Vervolgens wordt tussen 15 april en 15 mei de wettelijk verplichte eindtoets afgenomen¹. Een school bepaalt zelf

welke van de door de minister toegelaten eindtoetsen op de school wordt afgenomen. De eindtoets meet verplicht de taal- en rekenvaardigheid van de leerling, maar daarnaast kan de toets ook andere kennis en vaardigheden in kaart brengen, zoals bijvoorbeeld wereldoriëntatie. Als uit de eindtoets blijkt dat de leerling beschikt over méér kennis en vaardigheden dan waarop het schooladvies berust, moet de basisschool het schooladvies heroverwegen. Als bij die heroverweging wordt afgeweken van de uitslag van de eindtoets, moet de basisschool dit motiveren.

RECHTER ZIET DE SCHOOL UITEINDELIJK TOCH ALS DE DESKUNDIGE

De eindtoets fungeert als second opinion ten opzichte van het schooladvies². Maar scholen kunnen dus hun aanvaankelijke schooladvies gemotiveerd handhaven, ook als de eindtoets op een hogere schoolsoort uitkomt.

Hoewel de kwaliteit van het schooladvies volgens de Inspectie van het Onderwijs goed is, zijn leraren bij het bepalen van dat schooladvies toch ook onbedoeld bevooroordeeld. Kinderen van lager opgeleide ouders krijgen bij hetzelfde toetsresultaat gemiddeld een lager schooladvies dan leerlingen met hoger opgeleide ouders. De eindtoets kan helpen dit verschijnsel boven water te krijgen en de school helpen bij te sturen in geval van onbedoelde bevooroordeeling.

MONDIGE OUDERS

Niet alleen de basisschool, ook de ouders willen het beste voor een leerling. Niet altijd hebben school en ouders hetzelfde beeld bij wat voor een kind het beste is. De school

MR. BAS VORSTERMANS

advocaat bij Cascade advocaten, b.vorstermans@cascadeadvocaten.nl

kan bijvoorbeeld vinden dat ouders een te hoge verwachting hebben of een ongezonde prestatiedruk aan hun kind opleggen. Onlangs berichtten media dat uit onderzoek is gebleken dat meer dan de helft van de groep 8-leraren te maken hebben gehad met ouders die het niet eens zijn met het schooladvies en dat deze ouders vervolgens ‘alles uit de kast’ haalden om het advies omhoog te krijgen. Volgens de ondervraagde leraren bezwijken groep 8-leraren voor de druk van ouders om het advies aan te passen³. Maar kun je als school (en groep 8-leraar) voet bij stuk houden?

GESCHILLEN OVER SCHOOLADVIES

Met enige regelmaat belandt er een klacht van ouders over het schooladvies bij één van de Landelijke Klachtencommissies in het onderwijs. In het algemeen oordeelt de LKC dat deze klachten ongegrond zijn, wanneer de school de inhoud van het schooladvies kan motiveren en het advies niet op onzorgvuldige wijze tot stand is gekomen. De LKC toetst klachten over schooladviezen terughoudend, omdat een school bij uitstek de deskundigheid heeft op het gebied van het kennen en kunnen van een leerling. Wel blijkt het volgens de adviezen van de LKC zo nu en dan te schorten aan de communicatie tussen school en ouders. Het schooladvies en een eventueel voorlopig schooladvies dienen voorafgaand door de school met ouders besproken te worden. En de school dient ouders te informeren over de heroverweging naar aanleiding van de eindtoets, en de uitkomst daarvan, zeker wanneer de heroverweging (bijvoorbeeld vanwege een slechte relatie met de ouders) niet in samenspraak met de ouders plaatsvindt.

ONDERWIJSKUNDIG RAPPORT

Over iedere leerling die de school verlaat moet ten behoeve van de ontvangende school een onderwijskundig rapport (OKR) worden opgesteld. Hiervan moet een afschrift aan de ouders worden verstrekt. Het schooladvies maakt onderdeel uit van dit OKR. Wat verder in het OKR moet zijn opgenomen, is beschreven in het Besluit uitwisseling leer- en begeleidingsgegevens. Ouders zijn het soms ook met de inhoud van het OKR oneens, maar de instemming van de ouders is niet vereist. Wel moet de school natuurlijk zonedig kunnen verantwoorden dat de inhoud van het OKR juist is gelet op de gegevens die de school over de leerling heeft en niet méér,

maar ook niet minder informatie bevat dan op grond van het genoemde besluit opgenomen moet worden.

BEOORDELING DOOR DE RECHTER

Zelden of nooit belandt een geschil over het schooladvies bij de rechter. Uitzondering hierop vormde een zaak uit 2007, waarin de ouders verlangden dat een havo/vwo advies zou worden gegeven op basis van de door de leerling behaalde score voor de eindtoets. De rechter stelde in die zaak vast dat de score van de leerling bij de eindtoets ‘evident vwo waardig’ was en werd ondersteund door een rapport van een extern bureau. De rechter vond het daarom discutabel dat de school haar advies niet had gewijzigd in een havo/vwo advies. Dat de directeur van de school vond dat bij de leerling niet voldoende basis aanwezig was voor het volgen van vwo-onderwijs, vond de rechter aanvechtbaar. Toch liet de rechter het schooladvies in stand, omdat de schooldirecteur een grote (beleids)vrijheid toekomt bij de beoordeling van de capaciteiten van de leerling en ook met betrekking tot de mate waarin zij de eindtoets bij haar beoordeling (niet) laat meewegen.

De basisschool wordt kortom gezien als de deskundige bij uitstek om een passend schooladvies af te geven. Ouders kunnen het met dat schooladvies oneens zijn en proberen hun standpunt kracht bij te zetten door een IQ-test of second opinion van een extern bureau, maar de school staat in zijn recht om dit naast zich neer te leggen als zij op grond van eigen gegevens en waarneming gemotiveerd tot een ander (lager) schooladvies komt. ^{BSM}

Noten

1 Voor zeer moeilijk lerende leerlingen, meervoudig gehandicapte leerlingen voor wie het zeer moeilijk lerend zijn een van de handicaps is, en voor leerlingen die vier jaar of korter in Nederland zijn en om die reden de Nederlandse taal onvoldoende beheersen, kan de school gemotiveerd besluiten dat geen centrale eindtoets wordt afgelegd (artikel 9b lid 4 WPO).

2 De centrale eindtoets of andere eindtoets dient als tweede objectieve gegeven om onder advisering vanuit het primair onderwijs te voorkomen (artikel 42 lid 1 WPO, laatste zin).

3 <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5017391/schooladvies-cito-eindtoets-leerling-groep-8-middelbare-school>